

- **VAR UENIGE, NÅ ER DE ENIGE:** Knut Storberget (Ap) var storfornøyd med den nye offentlighetsloven da den ble behandlet i 2006 og 2009. - Det er viktig å styrke innsynsretten, slo han fast i 2009. Seks år senere har partiet hans snudd. Monica Mæland (H) kjempet innbitt mot innsyn i sakslistene sine da hun var byrådsleder, og gikk så langt som å saksbehandle saker muntlig, så ingen skulle se hva hun holdt på med. ILLUSTRASJONGRUNNLAG: COLOURBOX, BERGEN KOMMUNE, SCANPIX OG BT

Har kjempet for å holde saker hemmelig i ti år

I over ti år har byrådet i Oslo og Bergen kjempet for å kunne hemmeligholde sakene sine. Hele veien har Høyre og Ap på Stortinget avvist ønsket. Nå har partiene snudd.

Endre M. Lilletvedt (illustrasjon)

[Anders Haga](#)

22. april 2015 06:48, oppdatert 11:51

Aktuelt

Får politikerne det som de vil, vil ikke innbyggerne få vite noe om sakene byrådet diskuterer, før byrådet har landet på sin endelige konklusjon.

De vil heller ikke få vite når byrådet diskuterer for eksempel skolenedleggelse eller eiendomsskatt, fordi også sakslistene skal være hemmelige.

Forslaget om å endre offentlighetsloven er fremmet i Stortinget av Høyre og Frp. Venstre, KrF og Ap har signalisert støtte. Går lovendringen gjennom, vil byrådet kunne skjule alle saker og saklister fra sine forberedende møter. Argumentasjonen for behovet for lovendringen har vært sprikende:

— Vi vil få en langt mer effektiv drift av kommunen på denne måten, sa Peter Christian Frølich (H) da forslaget ble kjent.

Bryter loven

Justisdepartementet jobber for tiden med å evaluere loven. Til tross for at dette arbeidet pågår, har altså stortingspolitikere lagt frem et hasteforslag om å endre den. Ingjerd Schou (H) er en av forslagsstillerne.

Hun har tidligere forklart hastverket med at Sivilombudsmannen i 2012 slo fast at byrådet i Oslo og Bergen bryter loven ved å nekte innbyggerne innsyn i sakslistene sine. For at hemmeligholdet skal bli lovlig, vil dermed stortingsflertallet endre loven.

[Jussprofessor refser Ap for å støtte økt hemmelighold](#)

Problemstillingen er imidlertid langt fra ny. De samme innvendingene mot offentlighetsloven ble fremmet da loven ble vedtatt i 2006. Det forteller Hilde Magnusson, som representerte Hordaland Ap i justiskomiteen den gangen. At problemstillingen er ny, avviser hun kontant:

— Det er bare en måte å si det på for å finne argumenter for det de gjør. Komiteen sto enstemmig bak den loven som ble vedtatt den gangen. Det var lange drøftelser rundt den, og det var jo en av de største sakene vi hadde.

Magnusson presiserer at hun står for det justiskomiteen vedtok.

— Argumentasjonen for å åpne opp for innsyn var god. Selve demokratiet bygger på at man skal få vite om de politiske sakene som spilles inn. Det skal være mest mulig åpne linjer mellom de folkevalgte og innbyggerne, sier den tidligere justispolitikeren.

Har snudd

Innbyggernes rett til innsyn i politikernes arbeid foregikk ikke uten kamp. Både Bergen og Oslo sendte inn sine svar da forslaget til den nye loven ble sendt ut på høring i 2004.

Oslo kommune mente byrådet burde ha samme rettigheter som regjeringen til å holde intern kommunikasjon hemmelig, og påpekte at byrådet var å regne som en «mellomting» mellom politikere og administrasjon.

Oslo gikk så langt som å foreslå å fjerne hele lovparagrafen som nekter politikerne å skjule sakene sine.

Forslaget ble ikke godt mottatt verken i Justisdepartementet eller i Stortinget da politikerne vedtok loven. Departementet slo fast at folkevalgte organ som byrådet ikke skulle unnta sine saklister eller saksdokumenter fra innsyn.

Hilde Magnussons politikerkolleger i justiskomiteen bet seg merke i dette. Da de behandlet saken påpekte de at den nye loven ville føre til at en stor del av korrespondansen ikke lenger ville kunne unntas som intern. Dette «ville innebære en betydelig økt innsyn i dokumenter i kommunal sektor».

Deretter slo de fast at det er et behov for en slik styrking av innsynsretten i fylkeskommunene og kommunene:

« Dette vil (...) bidra til økt folkelig innsikt og dermed engasjement og deltakelse i lokalpolitikken ».

Kjempet mot innsyn

Ikke alle var like fornøyde med den nye loven. Byrådet i Bergen, anført av byrådsleder Monica Mæland (H), har vært en notorisk motstander av å gi innsyn i sakslistene og sakspapirene sine.

Gjennom en rekke klagesaker har mediene i Bergen kjempet for å få vite hva politikerne diskuterer.

Da Fylkesmannen i 2012 slo fast at byrådets praksis med hemmelighold var ulovlig, ville Mæland først ikke føye seg. Deretter besluttet den daværende byrådslederen å gå over til muntlig saksbehandling av de politiske sakene, slik at det ikke var noen papirer å gi innsyn i.

Blant argumentene for å hemmeligholde sakene er at byrådspolitikerne trenger et sted hvor de kan diskutere saker og innspill i fred. Det argumentet avviser Magnusson i Ap:

— At man har fora å diskutere i som ikke er offentlige og åpne er noe helt annet. Det kan de i dag. Men når noe skrives ned på et kommunalt papir, da blir saken en annen, sier hun.

Behandlet flere ganger

Justispolitikernes behandling av loven i 2006 var ikke siste gangen byrådet i Bergen og Oslo fikk anledning til å klage sin nød. I 2009 kom det nemlig en ny forskrift til loven. I forbindelse med den nye forskriften kom Justisdepartementet ut med en egen rettleder til hvordan loven skulle forstås.

For å fjerne enhver tvil rundt problemstillingen, skriver departementet svart på hvitt at dersom en kommune har innført parlamentarisme, vil byrådet være å regne som et folkevalgt organ. Dermed har innbyggerne rett på innsyn i alle sakslistene og sakene de behandler.

Daværende justisminister Knut Storberget (Ap) var storfornøyd med den nye forskriften:

— Det er viktig å styrke innsynsretten, blant annet for å sikre en bredest mulig deltakelse i demokratiske prosesser, sa Storberget til departements nettsider.

Nå har partiet hans snudd. Også Storberget husker at de samme innvendingene ble reist fra Bergen og Oslo i forrige runde:

— Det kan jeg nok erindre. Men begrunnelsen for hvorfor ting ble som de ble må du lese i proposisjonen fra den gangen.

Heller ikke jussprofessor Jan Fridthjof Bernt kjøper argumentasjonen fra stortingspolitikere om at dette er en ny problemstilling. Bernt, som er ekspert på offentlighetsloven, er klinkende klar i sin analyse:

— Poenget her er at Oslo og Bergen ikke vil akseptere Sivilombudsmannens lovforståelse, som etter min oppfatning er uangripelig. Nå vil de altså endre spillereglene.

[Nei, det blir ikke mindre innsyn Vil hemmeligholde, vet ikke hvor lenge Venstre-ordfører om Venstre-forslag: - Flaut - Politikere er valgt for å styre og å lytte](#)